

УДК 378-057.85

Р.М. Бугріменко, д-р екон. наук, проф. (ДБТУ, Харків)

П.В. Смірнова, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальність формування підприємницьких, управлінських та цифрових компетентностей здобувачів вищої освіти обумовлена швидкими змінами на ринку праці, викликаними технологічним прогресом, глобалізацією та цифровою трансформацією суспільства. У сучасному світі підприємства все більше потребують фахівців, які здатні адаптуватися до нових умов, впроваджувати інновації, створювати власний бізнес, управляти проектами та використовувати цифрові інструменти для досягнення стратегічних цілей [1].

Підприємницькі компетентності дозволяють здобувачам не лише розвивати власні ідеї, але й гнучко реагувати на виклики ринку, створювати нові можливості для зростання та інновацій. Управлінські навички необхідні для ефективного керівництва, організації процесів та прийняття рішень у різних умовах, а цифрові компетентності стають основою для роботи з сучасними технологіями, що постійно змінюються.

У контексті глобалізації економіки, що швидко розвивається, та стрімкого впровадження цифрових рішень, ці компетентності стають ключовими для підготовки конкурентоспроможних фахівців, які можуть успішно діяти як на національному, так і на міжнародному рівні.

Формування підприємницьких, управлінських та цифрових компетентностей здобувачів вищої освіти є ключовим аспектом сучасної освіти, оскільки саме ці компетентності дозволяють випускникам адаптуватися до швидкозмінного ринку праці та глобальних викликів сучасного світу. Уміння діяти ефективно в умовах цифрової трансформації, розвивати власні проекти, управляти командою та приймати стратегічні рішення є критично важливими як для особистого розвитку, так і для економічного процвітання суспільства.

Підприємницькі компетентності включають не лише навички створення власної справи, але й здатність до креативного мислення, ризикування, інноваційної діяльності та бачення нових можливостей на ринку. У глобалізованому світі, де швидкість технологічних змін зростає, підприємці стають рушійною силою економічного розвитку.

Для студентів формування підприємницьких компетентностей означає навчання навичок самостійного аналізу ринку, пошуку нових бізнес-ідей, розвитку стратегії та вміння залучати ресурси для їх реалізації.

Освіта має адаптуватися до потреб здобувачів вищої освіти, заохочуючи їх до активної участі у стартапах, симуляційних проєктах та бізнес-змаганнях. Важливим аспектом також є розвиток soft skills, таких як лідерство, вміння працювати в команді, вирішувати проблеми та комунікувати. Підприємницьке навчання повинно виходити за межі теоретичних знань і включати практичні навички, які допоможуть здобувачів ініціювати власні проєкти або ефективно працювати в бізнесовому просторі.

Управлінські компетентності є невід'ємною частиною навчання для тих здобувачів, які прагнуть розвиватися як лідери, управлінці або власники бізнесу. Вони включають навички стратегічного планування, організації та контролю діяльності, прийняття рішень та управління ресурсами. Управління – це складний процес, який вимагає здатності адаптуватися до змін і знаходити оптимальні рішення в умовах невизначеності.

Для ефективного розвитку управлінських компетентностей здобувачів вищої освіти важливо залучати їх до практичних кейсів, реальних проєктів і стажувань, де вони можуть взаємодіяти з бізнес-середовищем та застосовувати свої знання на практиці. Критично важливим є також розвиток емоційного інтелекту та навичок управління командою. У сучасному світі успішний управлінець повинен розуміти потреби своїх співробітників, мотивувати їх і створювати комфортні умови для досягнення високих результатів.

Цифрові компетентності стають основою для успішної кар'єри в будь-якій галузі. Вони включають вміння працювати з інформаційно-комунікаційними технологіями, аналіз великих даних, розуміння принципів цифрової безпеки, а також використання сучасних цифрових інструментів для управління процесами. Технологічна грамотність стає необхідною для того, щоб не лише вижити, але й процвітати в умовах діджиталізації економіки.

У рамках навчальних програм варто впроваджувати курси, присвячені цифровій грамотності, програмуванню, роботі з хмарними технологіями, штучному інтелекту та аналізу даних. Здобувачі вищої освіти повинні мати можливість працювати з інноваційними технологіями і отримувати знання про тренди цифрового розвитку, такі як блокчейн, Інтернет речей, штучний інтелект та автоматизація процесів. Паралельно з розвитком технічних навичок, важливим є формування критичного мислення та етичних норм щодо використання цифрових технологій.

Формування підприємницьких, управлінських та цифрових компетентностей має бути інтегрованим у всі етапи навчального процесу. Це можна досягти через використання міждисциплінарних підходів, де здобувачі одночасно розвивають навички управління проектами, підприємницькі здібності та цифрову грамотність. Наприклад, курси з підприємницької діяльності можуть містити елементи цифрових технологій, такі як аналіз ринку через використання великих даних.

Важливу роль відіграють також позааудиторні активності, такі як бізнес-інкубатори, хакатони та цифрові лабораторії. Вони дозволяють здобувачам застосовувати набуті знання на практиці, вчитися на помилках і розвивати свої ідеї до реальних бізнес-проектів. Крім того, такі заходи сприяють розвитку мережі контактів, яка є важливим ресурсом для успішної кар'єри.

Формування підприємницьких, управлінських та цифрових компетентностей стикається з рядом викликів. Одним із них є швидкий розвиток технологій, через що навчальні програми можуть застарівати і не встигати за сучасними тенденціями. Для вирішення цієї проблеми важливо постійно оновлювати навчальні плани, орієнтуючись на актуальні вимоги ринку праці та цифрові інновації.

Іншим викликом є недостатнє фінансування освітніх ініціатив, що стосуються цифрової трансформації та підприємництва. Інвестиції в освіту, обладнання для навчання та залучення фахівців-практиків є ключем до підвищення якості навчання та ефективного розвитку компетентностей студентів.

Формування підприємницьких, управлінських та цифрових компетентностей здобувачів вищої освіти є важливою складовою підготовки до реалій сучасного ринку праці. В умовах глобальної конкуренції та цифрової трансформації ці компетентності стають необхідними для успішної кар'єри та розвитку економіки загалом. Заклади вищої освіти повинні створювати умови для розвитку цих навичок, інтегруючи їх у навчальний процес, заохочуючи до участі в практичних проектах та використанні новітніх технологій.

Інформаційні джерела

1. Бугріменко Р.М., Смірнова П.В., Смокова Л.М. Загрози та ризики цифрової трансформації підприємства. Грааль науки: міжнар. наук. журнал. Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2024. No 38. С.23-27.